

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— »
 Pe 3 luni . . . 7.— »
 Pe o lună . . . 2.40 »

Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA.
 Strada Zrinyi N-rul 1a.

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se înnapoiază.

„In numele civilizației!”

Evreii la orizon.

București, Ianuarie.

Europa vorbește! Adecă am dori să știm, cine vorbește: diplomația Europei, opinia publică europeană sau ziaristii evrei din diferitele redacții ale ziarelor „europene”? Câteva ziare „mondiale” din Germania, Franța, Angliera, Rusia, ne fac reproșuri foarte aspre — ba unele ne și amenință cu soarta Poloniei — că cerem „compensații” dela Bulgari și în legătură cu aceasta unele, ca „Berliner Zeitung am Mittag”, „Daily Graphic” și altele trag în discuție și chestia evreiască din România, căci Evreii orice situație mai anevoioasă a țării românești încearcă s'o exploateze în favorul lor, ca să devie cât de curând ei stăpânii deplini în nenorocita Moldovă.

Înainte de toate noi nu cerem „compensații” pentru învingerile Bulgarilor și ale aliaților lor, deși avem interese foarte mari în Balcani, căci formula aceasta a „compensațiilor” a fost inventată tot în vre-o redacție „europeană”. Nu cerem nici atâta, cât ar trebui ca în viitor echilibrul forțelor în Balcani să nu fie stabilit în defavorul nostru. Noi cerem asigurarea stăpânirii românești în Dobrogea printr'o graniță strategică priincioasă sau, cu alte cuvinte, cerem cetatea Silistria, — și nu o pretindem abia acum în momente grele pentru Bulgari, ci am cerut-o atât în conferența dela Berlin, cât și mai târziu totdeauna, când era vorba de-o prefacere mai radicală în Balcani. Dar Bulgarii zic: „Ce vă trebuie

Silistria, noi și așa renunțăm la Dobrogea”. Avem toată simpatia și dragostea pentru poporul bulgar, care printr'o muncă îndelungată și printr'o jertfă atât de frumoasă și-a intruchipat supremul său ideal național, — dar în privința aceasta totuși suntem cam nedumeriți: cum poate cineva „renunța” la o bucată de pământ, care niciodată n'a fost a lui?

În Dobrogea avem și drepturi istorice și populație românească — Bulgarii formează o minoritate — și avem mai ales portul Constanța. Și cu toate aceste Bulgaria astăzi s'ar putea întinde până la gurile Dunării, dacă tătuca dela Petersburg, care este doară „protectorul” poporului bulgar, la 1878 nu ne-ar fi răpit Basarabia împreună cu litoralul moldovean la Marea-neagră, dându-ne în schimb Dobrogea, pe care noi am ridicat-o economiceste, pe care noi am cultivat-o și am administrat-o, după ce mai întâi ne-am fost vărsat și sângele pentru ea. Dar Bulgarii voiesc s'o aibă, — și aceasta după terminarea expansiunii spre sud de bună seamă, că va fi supremul lor ideal politic. Dacă regele Ferdinand, dacă domnul Danef, „renunță” la Dobrogea, poporul bulgar nu renunță la ea — aceasta ne o dovedesc toate evenimentele din anii din urmă — și Bulgaria într'adevăr pare a fi o țară, în care poporul știe ce vrea și știe cum să-și impuie voința. Înaintea răboiului balcanic dl Geschoff afirma într'una că Bulgaria nu va declara război Turciei și în urmă poporul l-a silit — și așa se poate întâmpla și în viitor față de România.

Sub astfel de împrejurări e lesne de înțeles, de ce ne trebuie Silistria: Dobrogea fiind o chestie de existență pentru noi, tre-

buie s'o păstrăm și s'o apărăm cu orice preț. În politică logica aceasta este de tot naturală. Ne-o dovedesc nenumărate exemple din istorie, că state, cari nu erau primejduite în existența lor, totuși pentru câteva linii și căi comerciale au purtat războaie și și-au subjugat chiar popoare, fără să le deie nimic în schimb, — ba da! Civilizație! Căci în numele civilizației Germania îi împușca cu grămada pe bieții Negri ai Africei, în numele civilizației Angliera a încercat să-i extermineze pe Burii din Africa de sud și încearcă să puie mâna și pe Egipt, unde are interese de sigură că mai puțin vitale, ca noi în Dobrogea, — și asemenea și Franța, Spania, Rusia, Italia, au purtat războaie pentru a cuceri bogățiile Africei și ale Aziei. Și tocmai domniile acestia se indignează că pentru asigurarea comerțului nostru celui mai neapărat, cerem o graniță sigură pentru Dobrogea. Nu e aceasta cel puțin o concepție ciudată despre politica ce trebuie s'o facem? Ori, Domnia-lor, că-s puternici au voie să împuște la țintă în Burii și Negrii Africei — și să n'avem nici dreptul să ne apărăm hotarele noastre?

În aceste vremuri în orice caz serioase pentru noi, Evreii iară cată să ne facă și alte greutăți. Ei în general, deși sunt toleranți în țară, fără să presteze o muncă cât de cât pozitivă, ne insultă și cată să ne compromită la orice prilej. Astfel pe lângă că în țeară își fac de cap de batjocuresc pe cei mai însemnați bărbați ai noștri, ba pe însuși Măria Sa Regele, — un Marcu Brocciner, scrie în limba nemțească „romane” cu tendinți vinovate în contra țării, care l'a tolerat, să-și târăie mendele... — evreii dela diferitele ziare „mon-

Pierre Corneille.

Cidul.

ACTUL I. — SCENA I.

Simena — Elvira.

Simena:

Elviro,

Ti-i credincios cuvântul și seama ta e gata?
 Tu nu-mi ascunzi nici una din vorbele lui tata?

Elvira:

Chiar de-asta 'ntregu-mi suflet își ia podoabă [nouă,
 El pe Rodrig stimează cât drag vă este vouă.
 De mintea nu mă 'nșeală i-am priceput și gândul.
 Chiar el o să vă 'ndemne ca să sfârșiți luându-l.

Simena:

Mai zi, mai spune-odată aceia ce te face
 Și te-a făcut să judeci că gândul meu îi place,
 Învață-mă nădeidea ce drum să ia socoti,
 Cuvânt de drag ca asta s'auzi prea des nu poți.
 Nu ni mai poți promite iubirilor curate;
 Ascunsa libertate luminii să s'arate.

Cum a privit bătrânul momentele cu care
 Don Sans și don Rodrigo au prins să te 'mpre-
 [soare?

Din vorba ta 'nțeleasă din ce nepotrivire
 Din acești doi pe unul eu mi-l aleg de mire?

Elvira:

Nu,

V'am zugrăvit c'am suflet ce stă nepăsător
 De ei nici că se îngâmfa, dar nici că-i este dor.
 Și îi priviți nici aspru nici prea cu 'ngăduire
 Ei, vreți să vă dea ordin ca să v'alegeți mire.
 Respectu ăsta 'l vostru l-a fermecat îndată
 Și-o 'ncredere nespūsă mi-a arătat de-odată,
 Și fiindcă vă privește ce am de povestit,
 De voi, de ei, luați seama ce'n grabă mi-a rostit:
 — „Simena e în joc, de ea, ei doi sunt vrednici,
 „Ușor cetesti virtutea strămoșilor puternici
 „În ochii lor de tineri cuprinși de-același dor
 „În vine-au sânge nobil, onest și 'nvingător,
 „Rodrigo mai cu seamă în chipul lui candid
 „Păstrează o comoară, un suflet larg, splendid.
 „El rupt e din mănunchiul de aprigi luptători,
 „Ce s'au născut în lauri ca mari biruitori.
 „Bătrânul lui părinte în timpu-i fără seamă
 „Cât i-a durat puterea, era cel mai de teamă.
 „În brazdele din frunte stă scris viața-i toată
 „Și ni mai spun și astăzi pe cel ce-a fost odată.
 „Ce știu dela bătrânul cel tânăr o să facă
 „Și de-i i-e drag copilei firește c'o să-mi placă”.
 La sfat el vrea să plece, că timpul cam trecuse,
 Și ni curmă vorbirea, ce-abia începuse:
 Din scurtele-i cuvinte făr' a cădea 'n ispită,
 Pricepi mai mult spre care gândirea-i cumpă-
 Feciorului tutore, azi Regele dorește.

Și-asemenea onoare la bătrânul o ținteste;
 Alegerea-i chiar dreaptă și rara-i bărbăție
 Cum se tremură unii potrivnici ce-au să-i fie.
 Cum încercări semete-i fură egali,
 Și'n dreptu-ne speranții chiar fără de rival
 Și cum pe-al lui părinte Rodrig l-a 'nduplecăt.
 Ca să vă ceară astăzi la 'ntoarcerea-i din sfat,
 Vă las să vă gândiți de clipa-i nimerită
 Și de curând dorința își va fi îndeplinită.

Simena:

Și totuși mi-se pare că sufletu-mi măhnit
 E'mpovărat purtându-mi norocul meu tihnit,
 Icoane felurite îmi scoate tot mereu
 Și-acum mă tem că fi-vor spre nenorocul meu.

Elvira:

O să vedeți pe urmă, că teama-i amăgită.

Simena:

Și-apoi, ce-o fi să fie, s'o văd îndeplinită.
 (Es amândoi).

SCENA II-a

Infanta—Leonora—Pajul.

Infanta (cătră paj):

Ei paj, te du, aleargă, Simena-mi înștiințează
 Că astăzi să mă vadă prea mult întârziată.
 De lenevia asta iubirea mi se plânge.
 (Pajul iese).

diale” scriu despre țara românească notele cele mai fantastice și nefondate, în cari ne descriu „persecuțiile” pe cari le îndură în România, și cazul cel mai caracteristic e, că, pe vremea vâlvei cu pretinsul „plagiat” al dlui A. C. Cuza, toate zărele dela „Neue Freie Presse” până la „Secolo” din Italia și „Akropolis” din Athena au fost informate, se înțelege că fără să se respecte adevărul, despre această nouă „afacere” românească. Cauza era că dnul A. C. Cuza arătase cu cifre dezastrul, care ne așteaptă, dacă vom mai îngădui ca Evreii să exploateze țărâna românească din Moldova. Ei deci, storc munca țaranului, compromit comerțul românesc prin o mulțime de falimente frauduloase, insultă țara românească înăuntru și în afară și — cer „impământinirea”. De câte-ori România e într’o situație grea, jidanii încep gălăgia, apelează la sentimentele humanitare ale „Europei” și se înțelege că nu uită a ne insulta. Procedeu acesta e cel puțin obraznic dacă nu criminal. Dar *ridicule* sunt amenințările zărelor apusene. Căci câtă vreme Rusia — una din cele șase puteri, cari vorbesc în numele Europei — îi asuprește pe Români și pe Poloni, — câtă vreme Germania îi expropriază și prigonește pe Poloni și pe Francezi, câtă vreme Austria asuprește popoarele cele mai „prietine”, — câtă vreme și în Anglia Irlanda după o robie de veacuri atât de greu își câștigă autonomia, — România poate să respingă toate „admonierele” ce-i vin de prin capitalele europene, căci ele nu sunt decât niște farse fără spirit, căci noi pe evrei nici nu i-am purtat prin stepele Aziei, nici nu cătăm să-i exterminăm prin mijloacele cele mai brutale, ci luminați de adevărul, că pe același teritoriu nu pot trăi două popoare de rasă diferită, pe evrei îi vom elimina din corpul neamului nostru prin mijloacele cele mai umane și legale.

Bonar Law combate cu inverșunare Homerule-bill, fiindcă prin ea ar fi periclitată nu existența, ci *supremația* celor câteva mii de Englezi din provincia Ulster. Bonar Law de bună seamă că e un om cult cu idealuri foarte umane, ceea ce nu-l împiedecă să fie dușmanul libertății Irlandezilor. — și ce ne vin a-

cuma zărele londoneze de ne cer „rezolvirea” chestiei evreiești. „în numele civilizației”, — ori au uitat cu totul acum istoria plină de suferinți a Irlandezilor? Chestia evreiască va fi rezolvită prin aceea, că jidanii pe nctul vor fi eliminați din sânul neamului nostru, — și aceasta va fi o formă cu mult mai puțin brutală, decât cea pe care Irlandezii o sufăr în Anglia, cu o cultură veche de sute de ani, Francezii în Germania sau Polonii în Rusia.

Și astfel și „humanitatea” și „civilizația” despre care ne vorbesc confracții noștri dela Berlin, Paris și Londra se reduce la un gest de hipocrizie frivolă, pe care cei mari și puternici cred că și-l pot permite față de cei puțini și tineri, — cât despre gălăgia evreilor, aceasta va avea soarta tuturor manifestărilor de felul acesta, pe cari le-au mai încercat ei adese, și cari totdeauna s’au lovit de atitudine bărbătească a societății românești.

I. T. Lais.

Republicanii noștri. Partidul republican de sub președinția năbădăosului său Nagy György dă iarăși semne de viață. În cercul llyefalva, devenit vacant prin moartea deputatului G. Székely, partidul republican va candida, pe avocatul I. Szaszvay din Kézdivásárhely. Că numărul patrioților cari iau în serios această candidatură nu e chiar neînsemnat, — n’are să ne mire de loc în țara asta a tuturor posibilităților.

Planurile guvernului. Numărul de azi al ziarului „Neue Freie Presse” publică o convorbire pe care zice că a avut-o cu un bărbat politic marcant din anturajul guvernului ungar. Admiratorul anonim al cabinetului de sub președinția dlui Lukács, a declarat între altele că guvernul actual are de împlinit în curând o importantă misiune politică. El va lucra într-ocolo ca în sesiunea apropiată a delegațiilor ce se va convoca prin Aprilie în Viena, să fie votate fără greutate proiectele asupra măsurilor și nouilor jertfe ce se vor aduce pentru apărarea monarhiei. Trebuințele extraordinare cerute de armată reclamă noi credite și acestea vor trebui votate fără amânare. Numărul vaselor de război, tip Dreadnought, va fi sporit și amiralul Montecucoli va cere în programul pe care îl va prezenta delegațiilor, și

alte cheltuieli extraordinare pentru întărirea flotei de război. Contingentul armatei dela confiniile dalmatice și bosniace va fi urecat în mod simțitor, — iarăși noui cheltuieli și noui jertfe.

Garda parlamentară. Lucrările pentru organizarea gardei parlamentare urmează cu zor înainte și probabil prin luna Februarie vor fi terminate. Garda va consta, dupăcum aflăm, din 57 de oameni și anume, trei ofițeri, 6 sub-ofițeri și 48 soldați.

Miscarea religioasă-națională a Slovacilor luterani. O vie mișcare naționalistă s’a pornit între Slovacii de confesiune luterană, tinzând la o emancipare de sub supremația actuală a bisericii evanghelice și la câștigarea autonomiei bisericești în cadrul căreia speră că-și vor putea apăra mai bine clinodiul național: limba și obiceiurile. Mișcarea aceasta în timpul din urmă ia proporții tot mai mari și amenință să producă o puternică zguduire în biserica Slovacilor. Fruntașii Slovacilor luterani s’au intrunit zilele trecute în Zsolna și după ce au discutat punct de punct proiectul noului regulament al bisericii evanghelice constatând tendința acestuia de a influența în chip dezastruos dezvoltarea națională a poporului slovac, au hotărât să ia lupta pe toată linia în favorul autonomiei lor bisericești.

Pentru cultura științifică.

Nemulțumit ca spiritul științific nu pătrunde în măsura cuvenită nici măcar în preocupările intelectualilor noștri dar convins, în același timp, că prin muncă serioasă și bine organizată se pot produce alte vederi, subsemnatul am adresat *Secției științifice* a Asociației noastre din Sibiu următoarea propunere:

„Mai întâi în ale mele *Studii științifice*, an I, partea I, apoi în ziarul „Românul” din Arad, nr. 10—1913, am accentuat trebuința unei îmbrățișări serioase a științelor (naturale, exacte și aplicate) din partea noastră.

„În scopul acesta, — fără să mai repet motivele discutate în publicațiile precedente.

Leonora:

Mereu, cum văd eu, doamnă, acelaș dor vă
[ncinge
Si căutați prin vorbă, cât ține ziua ntreagă:
Cât de adânc i-e dorul, iubirea cât de dragă.

Infanta:

Si nu-i fără dreptate, he! cât am pățimit-o
Pân s’a încins cu lanțul ce’n suflet a rănit-o;
Rodrig îi este visul, i-e dăruit de mine
Și don Rodrig prin mine, și-a smuls ura din sine.
Acum vezi cu lanțuri grele eu două inimi strâng.
E drept s’astept sfârșitul de frământări ce-i
[frâng.

Leonora:

Cu toate astea, doamnă, izbând-amândurora
Vă seamănă măhnire, dar nu c’a tuturorora.
Și-apoi iubirea asta care îi urcă n slavă
Pe-atât să vă ntristeze ca să cădeți bolnavă?
Și marea străduință jertfită celor doi
Când mult senin li-i trailul vă ntunece pe voi?
De nu trec peste margini să-mi deslegați și taina.

Infanta:

Tristeta mă trădează la ce-ași mai ține haina.
Ascultă Leonoro, ce mult m’am înfrânat.
Ascultă ce năvală mai am de înfruntat.
Iubirea îi tirană pe nimenea nu iartă.
Pe cavalerul tânăr pe ce-l dau pentru cealaltă,
Il iubesc...

Leonora:

Pricepe acum, doamnă, acelaș dor vă paște.
Infanta:

Te-apropie și mâna pe inimă mi-asterne,
Și vezi cum se nfoară când dorul drag mi-l
[cerne.
Rodrig îi e stăpânul și ea îl recunoaște.

Leonora:

Iertați-mi depășirea
De nu păstrez respecte și defăimez iubirea.
Cum poate o prințesă pe-atât să se coboare
Să găzduiească n suflet pe-un simplu oarecare.
Castilia ce-ar zice? dar Regele părinte?
A cui copilă sunteti să nu mai tineți minte?

Infanta:

Așa mi-aduc de-aminte, c’ăși vrea să mor mai
[bine
Decât de neam s’alunec, nevrednică de mine.
Și dacă pasiunea-mi vor lua-o drept rușine
Vestite alte pilde atunci mă vor susține.
In ele nu mă sprijin de gloria’mi coboară
Chiar darnica-mi iubire, virtutea nu-mi omoară;
Mereu mi-aduc aminte că fiind vlăstar de rege
Monarch mi-se cuvine și p-alt’ nu pot alege.
Și când a fost ca dorul să-mi prindă ntreaga
[ființă

Am dat ce îndrăsnisem să am drept năzuință;
Lăsați Șimenei locul în mrejele ce strâng;

Lor le-aprinsei iubirea ca dorul meu să stâng.
Dacă stingheru ’mi suflet așteaptă n neodihnă
Ca ei să se cunune, tu poți să stai în tihnă
De-o fi cumva ca doru-mi, nădejdea să-l nu-
[trească

Eu voi avea putere să nu-l las să ncolțească.
I-o smulge rădăcina, din locul unde zace.
De asta sunt eu prinsă, și nu mă pot desface
E-o flacăra ce pierd din lipsă de nutrire
Din trista-mi întâmplare ce-i aspră peste fire.
Și de Rodrig, Șimenei când va i-o fi bărbat
M’ăși rezema și-atuncea cu sufletu ’mpăcat.
De-ai ști ce turburare de necrezut mă roade!
Rodrig până la nuntă în inima-mi nu-mi scade.
Mă lupt ca să-l pot pierde, de-l pierd pleopa-mi
[plâng

De-aci își ia isvorul tot răul ce mă frânge.
Iubirea mă silește, o văd eu cu măhnire.
Că pentru ce-am disprețul și plâng așa n’nestire
In două părți gândirea o simt că mi-se n’tinde
Virtutea de-i curată, tot sufletu-mi s’aprinde.
Fatal Rodrig îmi este, permit numai blestem
Din cununia asta, și-o fericesc și-o tem.
Și cu bucuria care îmi va fi dată mie.
Va fi neimplinită, dureră o să fie.

Leonora:

Ertare scumpă doamnă, acum vă dau dreptate.
Să plângem amândouă durerile aflate.
V’am înfierat atâtea, acum vă voi deplânge.
Intr’o durere dulce, dar care totuși frânge.
Virtutea vi-se luptă și cată să-i doboare

— propun domnilor membri editarea și redactarea unui

Buletin Științific

al Asociației, cam în felul revistei *Kosmos* din Stuttgart.

„In comitetul de redacție vor fi deocamdată membrii secției științifice.

„Buletinul se apară cel puțin odată pe lună, în formatul revistei „Transilvania” și să fie astfel redactat, încât dela articolul prim și până la ultima notiță totul să fie îngrijit și instructiv.

„Pentru acoperirea cheltuielilor se va pune o taxă de abonament de 10 coroane pe an.

„In acest scop se va face apel mai întâi la medicii, inginerii și la așezămintele noastre culturale mai înstărite, apoi la advocații și la toți intelectualii pricepători.

„Sunt convins, că prin muncă serioasă și bine organizată, secția științifică a Asociației poate contribui în măsură largă la răspândirea științelor în sânul neamului nostru din această împărăție.”

G e o a g i u, 29 Ianuar 1913.

Cu distinsă stimă:

Gavr. Todica,
contabil.

Să nu uităm că s'au făcut încercări să se desființeze secțiile Astrei. Alții nu le-au aprobat dela început. Dar, după mine, rațiunea lor de a fi ori de a nu fi, trebuie să fie **activitatea**. Organele neactivate se atrofiază, degenerază, se descompun. Organele active se întăresc. Lucrul folositor va justifica existența secțiilor, spre care scop trebuie să lucreze deci fiecare, cu mijloacele ce le poate căștiga.

„Asociațiunea pentru cultura și lit. pop. român desp. Vârșet.”

CERCULARA

către directorii agențiilor Asociațiunii, preoții și învățătorii din Josp. Vârșet al Asociațiunii.

Date fiind scriile lungi de iarnă ce acuma în cari economii nostri dispun de mai mult timp liber ni-se impune tuturor membrilor păturii intelectuale române sfânta datorință de a ne interesa de hrana culturală a poporului nostru, provăzându-l cu povești trebuincioase vieții și cetindu-le bucăți potrivite din scrierile instructive ale scriitorilor noștri mai de seamă, iar pe cei ce nu știu carte învățându-i scrisul și cetitul.

Mai marii bisericelor noastre și-au spus deja cuvântul în privința aceasta, iar cel dintâi așezământ cultural al nostru din Ungaria, A. „sociatiunea pentru cultura română și literatura poporului român”, ne-a dat deja directiva prin care se înlesnește munca preoților și învățătorilor române întru deșteptarea și luminarea poporului de rând. Apelul și cerculara comitetului central dau deslășiri mai pe larg în această privință. Vă rugăm să le cetiți cu atențiune și să urmați sfaturilor ce vi-se dau în ele. Comitetul nostru ocupându-se cu aceste chestiuni atât de însemnate pentru înaintarea culturală a poporului nostru, a luat dispozițiile necesare însărcinând biroul despărțământului cu ducerea lor la îndeplinire.

In înțelesul acestor dispozițiuni am hotărât începerea unui ciclu de prelegeri și șezători populare atât în Vârșet, cât și în toate agențiile aparținătoare despărțământului nostru. Iar comitetul desp. își va da silința să fie reprezentat prin un membru din comitet la aceste prelegeri și șezători populare. Cu amănunte vă servește la caz de necesitate subscrisul secretar al desp.

Ne luăm însă voie a vă ruga și pe dv. ca să desvoltați și independent de comitetul desp. o activitate cât se poate de vie în înțelesul celor ce urmează mai la vale.

1. Vă atragem atențiunea în prima linie asupra bibliotecilor populare, despre cari e vorba în apelul alăturat al comitetului central și cari sunt de o importanță netăgăduită pentru progresul cultural și economic al poporului nostru. Vă rugăm deci să faceți o propagandă cât de întinsă pentru abonarea acestei bibliotecii și înscrierea de membri ajutători, cari pentru neînsemnata sumă de cor. 2 la an primesc toate broșurele, — 10 cărțile și un calendar — câte apar în decursul unui an.

2. Pentru scoaterea din întunerecul neștiinței a țărânului nostru s'au instituit cursurile pentru alfabeti. O sfântă datorință i-se impune deci fiecărui presedinte de agenție de a deschide cât se poate de multe cursuri de alfabeti instruire pe țărânii noștri în tainele scrisului și a cetitului,

a cărei lipsă ardentă iese tot mai mult la iveală chiar acum în preajma apropiatei reforme a legii electorale, care se bazează în prima linie pe cunoașterea scrisului și cetitului.

Vă rugăm să vă adresați pentru abecedarele necesare direct comitetului central, care vă pune gratuit la dispoziție numărul cerut din aceste abecedare.

3. Fiind acum timpul cel mai potrivit de a împrieteni poporul cu cetitul cărților românești și cultivarea moravurilor și datinelor bune și folosite, — și a-l distra în Dumineci și sărbători, abătându-l astfel dela obiceiurile urite și dela cercetarea crâmelor; apelăm la dv. ca și independent de comitetul desp. să aranjați în toate Duminecile și sărbătorile prelegeri și șezători populare, în cari cărturarii din comună să citească ori să dea sfaturi economice și de alte foloase, să atragă poporul prin aranjeri de producțiuni teatrale-muzicale, sau să citească poporului din cărțile noastre românești literare, istorice etc.

4. Fiind solul pământului din despărțământul nostru foarte potrivit pentru *cultura pomilor* și a *grădinaritului* peste tot, și fiind acest ram economic, atât de însemnat și folositor, cam puțin cultivat din partea poporului nostru, vă rugăm să atrageti atențiunea poporului asupra acestui ram economic, comunicându-i totodată, că înaltul minister de agricultură a luat niște dispoziții folositoare punând la dispoziția tuturor, cari doresc a se ocupa cu acest ram economic, pădureți și oltoi de tot soiul cu un preț de tot moderat și scăzut, ba în unele cazuri chiar gratuit.

Modul de petiționare și condițiile de acordare sunt expuse în organele oficiale ale ministrului de agricultură „Földmívelésügyi Értesítő și Gyümölcskertész”. — Tuturor însă le servește cu amănunte dl învățător pens. Augustin Mihăițiu din Vârșet.

Despre prelegerile ce se vor ținea din partea comitetului desp. prin comune, la timp vă vom aviza, comunicându-vă locul, terminul, numele conferenței și al conferențiarului și numele delegatului comitetului. În speranța că dvoastră veți fi la înălțimea chemării întru împlinirea datorințelor față de Asociațiune, și așteptând un raport bogat despre o activitate febrilă ce veți desvolta, semnăm în numele desp. Vârșet al Asociațiunii.

Vârșet, în 8 (22) Ianuarie 1913.

Traian Oprea m. p., Dr. I. Cl. Iuga m. p.
dir. desp. secr. desp.

De pe Someș.

Sărăcie — materială și intelectuală.

Două chestiuni de o importanță cardinală nu numai pentru țărânul din ținutul Dobăcei, ci și pentru tot cel ce simte românește, mă indeamnă a scrie câteva șire, pornite din dragostea de scăpare din abisul pierrii naționale.

E chestiunea **pâinii** și a **slovei** românești.

Nu s'au uitat încă vaietele gazetelor, între cari și apelul călduros al „Românului”, sunt proaspete încă danile inimilor nobile pentru cei căzuți pradă potopului de astă-vară; cu durere însă trebuie să constatăm, că nici pe departe sau chiar de loc nu s'au alinat suferințele țărânilor, amenințate azi-mâne cu sărăcie totală sau inevitabilă foamete.

Oficios s'a constatat, că proporțiile pagubelor sunt enorme; întrec chiar pe cele din 1904; cu toate acestea promisiunile autorităților civile de ajutoare bănești sau aducerea bucatelor cu reducere de 30% au rămas numai pe hârtie, ceea ce constată de altfel și o foaie ungurească din Dej. Și — ce e mai mult — din ajutoarele momentane, date de stăpânire, abia s'a aflat de bine a despăgubi curțile domnești sau ici colo și câțiva țărâni mai norocoși sau cu trecere în fața cutărui notăreșel pericinat. E cunoscută de altfel publicului românesc procedura condamabilă a forurilor civile

Și farmecul și forța și fără de 'ndurare
Respinge și năvala-i și-i fuge din momeală.
Mult timp n'o să vă lase cu mîntea 'n șovăială.
Curând coboară odihna și 'n inimă și 'n minte,
E 'n drept să facă asta, sunt legături prea sfinte,
Incredete 'n virtute și speră 'n viitor,
Lui Dumnezeu te 'nchină, că pentru-al lui popor
Domol și drept pogoară din pronia cerească,
Nu va lăsa el cîntea în chin să se topească.

Infanta:

Nădejdea vreau să-mi piară, e tot ce mai doresc.

Pajul (intrând):

Șimena vrea să vie, mi-a spus să vă vestesc.
(pajul iese).

Infanta (cătră Eleonora):

In galeria asta așteaptă-mă cu ea.

Leonora:

Pustile de gânduri veți iar ca să vă vie?

Infanta:

Oh! nu, nu-ți fie teamă, cu toat'a mea mahnire

Vreau să mai prind un zâmbet și să 'mi mai vin

[in fire

Te-ajung și eu (Leonora iese. Infanta se roagă)

[Oh! Doamne, o frurtea mea bolnavă

Sărutul, Sfânt pogoară, lumina cea de slavă.

Redă-mi din nou odihna de crezi că se cuvine

Imi caut fericirea în fericiri străine,

Iar cununia asta pe trei de-odată prinde,

In doi s'atinge ținta iar sufletu-mi aprinde.

Cu legătura sfântă uneste pe-amândoi.

Imi vei strivi și lanțul de care-acum mă 'ndoi

Mă scapi de frământarea ce inima imi roade

Și imi redai și cîntea, mă scapi și de isvoade.

(Infanta se potolește) Șimena mă așteaptă, mă

[duc ca s'o găsec,

Vorbind cu ea voi șterge tot chinul sufletesc.

(Iese).

(Sfârșitul va urma).

Tălmăcire de C. Georgescu-Munteanu.

Rétay și Benedek

Intreprindere industrială de artă bisericască, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorare de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 95. (saját ház).

In atelierul nostru se execută: altare amvoane presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se rînovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrute artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine

în distrubirea ajutoarelor; dreptatea a consult a fi cât se poate de precauți în micșorarea nevoilor românești cu bani românești. Datorința de flu al neamului mi-a dictat constatarea nu prea măgulitoare a catastrofei materiale, ce amenință pe bietul țaran de pe Someș; apelez deci și în oara a 12-a la inima tuturor Românilor de bine, cari au întârziat cu oferta obolului lor, să grăbească a însenina după putință clipele vieții celor bătuti de nevoi.

A doua chestiune importantă e situația slovei românești prin părțile acestea. E îndeobște cunoscut păcatul nostru, că ne prea alintăm în fraze, când e vorba de a pune serios umărul la munca pentru înaintare culturală a neamului. Fiind sinceri și de astădată, să recunoaștem adevărul, că există și pe Someș comune cu oareși-cari pretenții de cultură, sunt însă și multe, la cari nici azi n'au străbătut razele culturii strict românești, neavând foaia românească, necetind cărți românești și în genere neavând idee despre străduințele și instituțiile noastre culturale. Să ne dăm seamă numai despre multele străinisme din graiul poporului și vom înțelege rostul unei activități sistematice pe acest teren. Lăsând optimismul la o parte, să ducem pe toate căile posibile solia sfântă a slovei românești și în cele mai depărtate cătune!

Fie-mi permis a atrage atențiunea intelectualilor noștri și în special a advocaților și medicilor de a în-trebuința un mijloc foarte eficace la răspândirea culturii naționale. Sunt adecă atâția clienți și pacienți, cari au să-și mulțamească avutul și viața lor isteticii apărătorilor devotați, prin ceea ce atâtea ori sunt deobligăți suflătește față de acești sfetnici. De încrederea aceasta s'ar putea folosi domniile noștri, punând câte o vorbă bună pentru cutare ziar sau carte foloșitoare; sunt sigur, că s'ar ajunge rezultate uimitoare în câțiva ani numai. Să zicem, că fiecare advocat sau medic într'o lună ar putea îndemna numai un abonent pe calea luminei și în scurt timp am constata o îndreptare îmbucurătoare a trebilor românești. Vremile fiind grele, o poruncă sfântă a evangheliei naționale să fie: câștigarea inimii țaranului pentru nepretuita armă modernă, care e slova. Să o facem aceasta, ca nu cumva să se zică odată despre generația de azi adevărul: „Satul arde, baba se piaptână”. **Isbiteanul.**

Mircea cel Bătrân bulgar.

București, 16 Ianuarie.

Conflictul româno-bulgar, printre multele noutăți ne aduce și pe aceea că Mircea cel Bătrân „stăpânitorul Dristorului și a malului drept al Dunării până la Marea cea Mare”, a fost... bulgar.

Căutând să combată argumentele noastre istorice în baza cărora pretindem Silistra, presa bulgară, recurge tot la argumente istorice, însă luate după istoria lor.

„Nu este adevărat că Silistra și întreaga Dobrogea a fost cucerită de Sultanul Murad, după ce a învins pe Șisman și a ocupat Indie, Balabana, Sofia, etc., a pornit contra lui Asen IV, care fiind învins a fugit la Nicopol și apoi s'a supus obligându-se să predea Silistra Turcilor (1388)”.

După spusele istoricilor bulgari, Mircea a fost la Silistra dar ca principe bulgar, care mai apoi a trecut în Valahia unde „și poruncește”. În baza acestei calități ale lui (de principe bulgar) el s'a aliat cu Ivan Șisman și Asen IV contra Sultanului Baiazid, fiul lui Murad, dar a fost învins, (1394) și a fugit în Valahia. Apoi (1398) într'adevăr Baiazid este învins de Mircea la Rovine în Valahia.

Vrea să zică, după istoricii bulgari, chestiunea Silistrei se simplifică foarte mult. Și recunoșc că a existat un Mircea și că se intitula de stăpânitor al Dristorului („Drăsto grada vladetel”), dar susțin că Mircea era principe bulgar al Silistrei și că a devenit mai apoi stăpân al Valahiei („Vlașco”), adecă, după logica bulgă-

rească, Silistra nu aparținea pe atunci Munteniei, ci Muntenia Silistrei și după logica aceasta Bulgarii socotesc că noi nu putem pretinde Silistra ca o fostă cetate a României, ci din potrivă... (n'au ajuns încă s'o afirme) ea ar trebui să pretindă țara noastră ca o fostă provincie a Silistrei. Frumoasă logică și mai frumoasă istorie.

Până atunci însă, ne permitem să credem că Silistra a fost românească și mai mult încă, cum că însuși Mircea a fost român. Dacă ar fi fost bulgar, ar fi avut și el și mica lui Tară soarta lui Ivan Șisman și Asen IV. Dacă ar fi fost bulgar ar fi îngenunchiat în fața turcilor și n'ar fi încheiat cunoscutul tratat în care domnul Munteniei și Sultanul Turciei tratau dela egal la egal.

Săraca istorie!

Criza europeană.

Diferendul româno-bulgar.

Din camera română.

București. — În ședința de ieri, Miercuri, a camerei d. deputat Grădișteanu a adresat ministrului președinte și ministrului de externe dlui Titu Maiorescu o interpelație în chestia tratativelor referitoare la diferendul româno-bulgar.

La această interpelație d. prim ministru T. Maiorescu a dat următorul răspuns:

— *E nemernic acel guvern, care nesocotește interesele și dorințele țării respective. D. Grădișteanu este rău informat și e o rușine, că în aceste momente un fiu al țării spune afirmații false în fața țării și în fața străinătății, prezentând astfel lucrurile, ca și când am urma tratativele cu Bulgaria după obiceiul din bazarele orientale. Tratativele decurg și acum, de aceea persoana dlui Danef să nu se amestece în discuție. Dsa este un însemnat bărbat de stat al țării, cu care noi am avut relații de prietenie. El fără de nici o autorizație a făcut guvernului român propunerea — acum o lună — pentru rezolvirea chestiunilor cari ating interesele ambelor state. Noi voiam să începem cu dsa tratativele, dar numai după ce Bulgaria se va fi împăcat cu Turcia. Dar fiindcă actualmente împrejurările sunt de natură extraordinară, am ajuns la convingerea să începem tratativele cu Bulgaria înainte de încheierea tratativelor turco-bulgare. Guvernul bulgar a aprobat acest punct de vedere și sperez, că în curând va sosi ceasul, când vă voi putea comunica rezultatul așteptat.*

Camera cu 110 voturi a luat la cunostință răspunsul dlui prim ministru și a votat încredere guvernului. Liberalii s'au abținut dela votare.

Presa italiană despre diferendul româno-bulgar.

Roma. — Ziarul „Resto del Carlino” scrie: „De sigur că România are temeinice cuvinte ca să ceară o rectificare a graniței sale dinspre Bulgaria. Trebuie să nu uităm, în adevăr, că România a fost despuțată de Congresul dela Berlin de ținutul românesc Basarabia și că în schimb a primit ținutul Dobrogei, care se întinde dincolo de hotarul natural al Dunărei și

mai nici nu se poate apăra împotriva unei eventuale năvăliri din partea bulgarilor. De aceea România cu drept cuvânt cere o nouă graniță care să răspundă la cele mai elementare exigențe strategice. Osebit de aceasta, România, în vederea măririi teritoriale a Bulgariei și în interesul noului echilibru balcanic care se va naște de pe urma războiului, avea dreptul să pretindă la o sporire potrivită de teritoriu. Prin urmare guvernul român chiar dela începutul războiului, a atras atențiunea guvernului bulgar asupra cerințelor impuse statului român de noua stare de lucruri din Balcani.”

Amenințările Bulgarilor.

Sofia. — Malinoff, fostul prim ministru bulgar a declarat următoarele cu privire la pretențiunea României:

— *In ce privește pretențiunea României cu privire la Silistra și portul Balçik, vă pot spune că Bulgaria dela sine nu va ceda nimic și nici odată României.*

Dacă România va recurge la arme, atunci o conflagrație europeană este inevitabilă.

Spionajul rusesc în România.

Iasi. — Luni seara la orele 7 jum. un aeroplan, având un puternic reflector, a fost observat planând deasupra orașului venind din spre Rusia. Faptul acesta a produs o enormă senzație în public. Aproape 10 minute aeroplanul a făcut virajii deasupra orașului, îndreptându-se apoi spre căzărmi. Trupele eșind în curte, din ordin superior s'au dat convenitele semnale de coborâre. Nerăspunzând la somație, atât din curtea cazărmei batalionului 4 de vânători, cât și din cea a reg. 13 Ștefan cel Mare, s'au tras câte două salve asupra aeroplanului. După prima salvă pilotul a stins lumina și a dispărut luând direcția în spre Miroslava.

București. — S'a stabilit în mod neîndoios că aeroplanele ce au fost văzute în timpul din urmă la Galați și Focșani, veneau din Rusia. Ele au urmat drumul Hanul Conachi, Galați, Nămăloasa, Focșani. E ușor de presupus scopul vizitelor aeroplanelor rusești: vecinii noștri voesc să știe ce miscare militară se face la noi pe linia întărită Focșani-Nămăloasa-Galați.

Rusia decisă să atace România.

Petersburg. — „Novoje Vremja” în numărul său de astăzi publică senzaționala știre că ambasadorul rus din București a comunicat guvernului român că guvernul rus desaproabă atitudinea adoptată de România față de Bulgaria. În caz când România ar ataca Bulgaria, guvernul rus e hotărât la o intervenție militară.

Milano. — Ziarul „Corriere dela Sera” publică senzaționala știre că Rusia se va vedea silită să atace România, din cauza că aceasta a hotărât să ocupe partea sudică a Dobrogei. Cercurile oficiale rusești spun că acest pas al României corespunde planului secret al monarhiei austro-ungare și că Austro-Ungaria va fi responsabilă dacă din aceasta se va naște un război european.

Sârbii vor da ajutor Bulgarilor.

Sofia. — Ministrul sârb de aci a declarat că Serbia și în viitor va rămâne o aliată fidelă Bulgariei. Într'un eventual război româno-bulgar, armata sârbă va lupta alături de cea bulgară, întocmai ca la Adrianopol.

Pregătirile de război ale Românelor.

București. — Marți înainte de amiază s'a întrunit la ministerul de război, comitetul inspectorilor generali ai armatei sub președinția principelui Ferdinand. Comitetul s'a ocupat cu chestiunea armamentului.

PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE
CASĂ DE CLAVIRE este a lui
FRANZ ȘI ALBERT RENNER
Timișoara-Josefin str. Hunyadi 12

Mare asortiment de
PIANE, PIANINE ȘI HARMONII.

Calitatea cea mai bună. (Re 128) Prețuri ieft. nle

București. — Ofițerii de rezervă din Craiova au primit ordinele comandamentului corpului I de armată în care li se arată locurile unde trebuie să se prezinte în caz de mobilizare.

Măsuri contra aeroplanelor străine.

București. — La cazarma din Focșani s'a organizat un post de gardă, având consemnul de a observa aeroplanele ce apar în cursul nopții și fac virajuri deasupra orașului și mai cu seamă deasupra cazărmei.

La acest post se găsesc felinare și lampioane convenționale, prin care se somează aviatorii să aterizeze iar în caz de refuz din partea acestora de a aterisa, soldații vor trage focuri de salve asupra aeroplanului.

Luptă fratricidă la Ceatalgea.

Paris. — Corespondentul lui „Le Matin” anunță din Constantinopol următoarele: Deși oficial se desmintește, e fapt totuși că între soldații și ofițerii turci dela Ceatalgea au loc neîntrerupte lupte sângeroase. 42 de ofițeri și 170 soldați au fost omorâți până acum. Și în celelalte garnizoane turcești s'au revoltat soldații și un întreg regiment a trebuit să fie dezarmat și pus sub pază.

Londra. — „Daily Chronicle” primește din Constantinopol următoarele: Se prevede aproape cu siguranță că în curând capitala Turciei va deveni teatrul unor evenimente foarte sângeroase. De la Ceatalgea, unde între ofițeri și soldați se dau lupte sângeroase, sosesc mereu transporturi numeroase de răniți. Dintre soldații dela Ceatalgea numai 20 procente sunt aderenți ai tinerilor turci. Se știe că numeroase trupe dela Ceatalgea ar fi în drum spre Constantinopol, pentru a să răsbune uciderea lui Nazim pașa.

Răspunsul Porții la nota colectivă a marilor puteri.

Constantinopol. — Răspunsul Porții la nota colectivă a marilor puteri e scris într'un ton foarte conciliant. Poarta în răspunsul său declară că Adrianopolul nu-l poate ceda dar cedează statelor balcanice teritoriul ce se întinde spre vest dela acest oraș. Ce privește chestia insulelor Turcia e gata a se supune hotărârii marilor puteri.

Consfătuiri la ministerul de externe austro-ungar.

Viena. — Ministrul de externe contele Berchtold a constătuț ieri timp mai îndelungat cu ambasadorii turc și rusec.

Bulgarii volesc să intre în Constantinopol.

Sofia. — Comandamentul militar bulgar sperază că războiul va fi de foarte scurtă durată. De astădată însă Bulgarii nu vor mai absta dela planul lor de-a intra în Constantinopol. Se vorbește că ministrul de finanțe al Bulgariei, Teodorow ar fi primit aprobarea Rusiei pentru ca în cazul reînceptei ostilităților armata bulgară să poată intra în Constantinopol.

Apelul tinerilor turci.

Constantinopol. — Comitetul tinerilor turci a lansat un apel, în care se anunță instituirea comisiei de apărare a țării. Intre altele apelul mai spune următoarele:

— De șapte secole nu s'a mai aflat Turcia într'o situație ca cea actuală. Țara e în primejdie! Datoria noastră e să apărăm moștenirea lăsată de înaintașii noștri: credința patriei și cinstea noastră. Dacă vom întârzia a ne împlini datoria, urmașii noștri și istoria ne vor blestema. Ne-am hotărât definitiv ca să menținem suveranitatea otomană asupra Adrianopolului și a insulelor și să ne apărăm interesele pe cari le avem în teritoriile ocupate de dușmanii noștri. Facem apel la toți otomanii ca să ne ajute. Cu bucurie primim orice mână care ni se întinde pentru salvarea patriei.

Generalul von der Goltz pașa la Constantinopol.

Petersburg. — „Nowoje Wremja” publică știrea senzatională cum că von der Goltz pașa, mareșal al armatei turcești a sosit acum patru zile la Constantinopol. Generalul Goltz pașa a

călătorit în cel mai strict incognito prin România și a luat parte la consiliul de război dela Poartă. Generalul Goltz pașa a elaborat totodată și planul fortificării Dardanelor.

Principele Said Halim ministru de externe.

Constantinopol. — S'a promulgat iradeaua pentru numirea prințului Said Halim ca ministru de externe.

Puterile și demonstrația dela Constantinopol.

Sofia. — Un diplomat a declarat că marile puteri nici acum nu s'au putut înțelege în ce privește demonstrația dela Constantinopol. Această chestie este foarte delicată, deoarece Turcia ar putea închide Dardanelele și ar putea bombarda toate vasele străine din strămtoare, ceea ce constituie un mare pericol.

Aliații vor să profite de încurcătura Bulgariei.

Paris. — Deoarece sunt convinse că Bulgaria singură nu va putea ocupa Adrianopolul și este nevoită a recurge la ajutorul Serbiei și Greciei, aceste două state vor însă să profite de această situație precară a Bulgariei și vor să înceapă cu ea tratativele pentru împărțirea teritoriului ocupat. Grecia pretinde Salonicul iar Serbia o parte a Macedoniei. Deci înainte de a se angaja în luptă Grecia și Serbia voiesc să tranșeze definitiv cu Bulgaria în ce privește împărțirea teritoriului.

Albania va declara război Serbiei.

Constantinopol. — Din Scutari se anunță că între comandantul garnizoanei și generalul Essad pașa, bărbatul de încredere al Albanezilor, s'au început tratative în vederea arborării steagului albanez. Essad pașa va lua comanda trupelor și va apăra orașul în interesul Albaniei.

În legătură cu acest proiect circulă șvonul că Albania va declara războiul Serbiei.

INFORMAȚIUNI

Arad, 30 Ianuarie 1913.

Ca dar de anul nou, administrația „Poporului român” a mai primit, cu destinația de a împărți gratuit „Pop. Rom.” în ținuturile amenințate prin episcopia gr.-catolică ungurească de Hajdudorog, următoarele sume ca răscumpărare de abonamente:

Dr. Artur F. Tămaș, Ruma, 12 cor.

Măndru Laeș, Reșița, 4 cor.

Emanuel Ungureanu, Timișoara, 12 cor.

Dr. Zosim Chirtop, Câmpani, 20 cor.

La fondul ziariștilor. D. Maximilian Musca învățător din Chișoros și dsoara Livia E. Teodovic din Căpâlnaș, cu prilejul logodnei dlor au dăruit fondului ziariștilor suma de 10 cor. — La mulți ani!

Botezul principelui Mircea. După cum am anunțat ceremonia botezului principelui Mircea al României se va face Duminecă 20 Ianuarie v. Botezul va fi oficiat la orele 5 p. m., în sala de ceremonii a palatului regal de I. P. S. S. mitropolitul primat, asistat de preotul econom I. Popescu-Mălăești, parohul bisericii Cotroceni și de clerul sf. mitropolii. Ceremonia va urma conform programului dela botezurile celorlalți principii. Serviciul „Lepădărilor” se va face într'un salon deosebit în fața suveranilor, familiei princiere și nașilor principelui. În sala de economii, unde se va săvârși botezul, se va ridica o estradă anume pentru oficiare. I. P. S. S. mitropolitul Moldovei, toți episcopii eparhioți, primarul Bucureștilor, casele militare, și civile ale regelui și principelui moștenitor, și un număr restrâns de invitați, vor asista la ceremonie.

Ministerul de industrie din România a hotărât să înființeze, cu începere din anul viitor școlar, un atelier de industrie casnică pentru vestiminte preoțești la mânăstirea Văratec. În bugetul viitor al acestui minister se va preve-

dea un fond pentru ca să se trimită la școlile similare din Rusia sau la dna Cosma, în Ardeal, maici și mirence ca să studieze industria casnică cu aplicație la vestimintele preoțești.

Numire. D. Dr. Alexandru de Mocsonyi, fiul al doilea al mult regretatului Eugen de Mocsonyi, absolvând academia și dând cu distincție toate examenele, a fost numit atașat diplomatic la legațiunea austro-ungară din Belgrad.

Societatea studenților macedo-români din București a trimis următoarea telegramă:

Excelenței sale,

N. Batzaria, ministrul lucrărilor publice la Constantinopol.

In aceste momente hotăritoare pentru patria noastră, fiind chemat să apărați prestigiul ei, neamul aromânesc se simte mândru de această înaltă considerație făcută unui aromân și își pune speranțele în patriotismul Excelenței Voastre pentru apărarea intereselor naționale aromânești atât de periclitate.

Să trăiți pentru fala neamului!

ZEGA

președintele societății macedo-române din București

Atlantis. Prin sepăturile arheologului Schliemann în ruinele orașelor vechi dispărute, precum Troia, Babilon, Egipt — și în Mexico, Tiuanaca, s'a descoperit un secret mondial.

Anume că între Africa și Europa și America înainte cu 40 de mii de ani a fost pământ uscat și colosul acela de țară se numia Atlantis, și că infricosatul potop l'a cufundat prin o erupțiune vulcanică așa că nici urma nu i-se mai vede. Poate inzulele Azorice să formeze o parte din acea lume, despre care în vechime oamenii aveau o tradiție lămurită, știindu-se că acel continent avea o cultură înaltă, și că cultura de acum de acolo precede. Avea colonii în Egipt și Europa apusană, în America mijlocie, în jurul Sinului mexican, Valea Misisipului și în părțile mării Caspice, Negre și Baltică. A fost leagănul întregii culturi omenesti din vechime și de acum, și se dovedește că cultura poporului din Atlantis a fost mai înaltă, ca a noastră de acum, pentru că în coloniile avute se aflau lucruri miraculoase, despre cari știința de azi e cu totul departe de o cât de îndepărtată apercere.

Cea mai veche colonie a fost Egiptul a căruia cultură este imitația culturai din Atlantis. Apoi Peru și America de mijloc. În aceste țări s'a aflat scrisoarea hieroglifică — care este atât de asemănătoare, încât de o întâmplare nu poate fi vorba, ci este dovedit ca fiind originară din Atlantis.

Plato în „povestirile” sale spune că un preot egiptean dela templul Sais a povestit legiutorului Solon toată catastrofa continentului Atlantis, care s'ar fi întâmplat cu 9000 de ani înaintea lui Christos.

Săpând Heinrich Schliemann fundamentul orașului Troia a aflat vre-o 6 sau 7 fundamente de oraș; cel de al doilea a fost zidit de ciclopi și a fost cu mult mai vechiu decât cel grecesc; se presupune că era de 20 de mii de ani, căci în minele aceluia a aflat Schliemann vaza cu inscripția „Dela regele Cronos din Atlantis” și va fi fost zidit încă pe vremea când continentul Atlantis exista, de către colonia aci așezată. Pe lângă oala aceea cu cap de buhă Schliemann a aflat acolo în ruine o comoară de aur foarte mare — între banii aceia și unii direct provenienți din Atlantis — însă a ținut în secret până la moartea lui și numai acum le va publica nepotul P. Schliemann, care după îndrumările moșului său, care îi lăsase în scris să continue scrutărilor despre continentul Atlantis, care la Gibraltar era legat de pământ. Europei. Bătrânul scrutător Heinrich Schliemann a lăsat îndestulătoare mijloace de bani, ca să se poată continua cercetările și cât de curând va ieși o carte despre rezultatele obținute.

Prin obiectele aflate în Creta și în America s'a constatat, că acele au trebuit să fie lucrate de acelaș artist, deci legătura între aceste continente era Atlantis, care sub regele Cronos număra era chronologicală de 13,900 de ani.

Despre colonia din Egipt se povestește, că un bărbat din Atlantis a fugit cu fata regelui Cronos și după îndelungată pribegire au debarcat în Egipt, unde au adus cultura și au introdus instituțiile de stat așa cum erau în Atlantis. El a zidit cel dintâi templu în Sais, în a cărui fundament și în sarcofagurile acolo aflătoare s'au descoperit

obiecte de un fel ca cele din America de sud, care toate sunt originale din Atlantis.
Lumea așteaptă cu mult dor publicarea cărții lui Paul Schliemann. — R. P.

Pentru apărarea națională. Ni se scrie din București: D. *Bragadiru* a depus la ministerul de războiu, o nouă donațiune de 10.000 lei în folosul flotei de războiu. Se știe că d-sa a mai oferit 25.000 lei pentru flota aeriană.

Corpul ofițerilor-membri ai Casei de credit și economie au subscris suma de 25.000 lei pentru flota militară.

La direcția generală zootehnică s'a subscris până acum suma de 1000 lei pentru flota națională.

D. *Gr. D. Gabrielescu* din Craiova a donat 200 lei, din cari 100 lei drept subscripție pentru flota națională și 100 lei pentru flota aeriană.

Baronul de *Ifov* a deschis o listă de subscripție pentru fondul flotei naționale. De asemenea au fost deschise liste de subscripție în același scop, de către facultățile din București.

D. *Dinu Mihail*, mare bogătaş din Craiova, a donat 50.000 lei pentru fondul apărării naționale.

Pentru flota națională, d. *Max I. Schapira* a donat suma de 4000 lei, d. *I. Wappner* 1000 lei și corpul sergenților de oraș leașa pe o zi.

Camera de comerț din București a deschis o listă de subscripție pentru un aeroplan „Comerțul românesc” înscriindu-se cu 1000 lei. Pentru flota națională a dat 5000 lei.

D. *Dumărescu-Militari* a donat 500 lei.

Arestarea notarului Gheorghe Montia. Invinuit de crima delapidării, notarul Gheorghe Montia din Cuvin (com. Aradului) a fost adus aseră de doi jandarmi în arestul preventiv al procuraturii din Arad. Se spune că ar fi victimă a cartoforiei. În timpul din urmă a fost vizibil în sepeureile mai multor cafenele din Arad, jucând jocuri hazarde în societatea subinspectorului școlar Veszelovszky, despre care presa ungurească din localitate dă în vileag că ar fi fost favorizat de mult noroc la joc, creindu-și mai multe victime. Notarul Montia e urmărit din oficiu și va avea să răspundă — după cum se svonește — de o sumă considerabilă.

Numele acestui nou notar e cunoscut lumii românești încă de pe vremea alegerilor parlamentare din 1906, când a făcut mult rău cauzei noastre. Se izolase de mult de societatea românească și a apucat adânc în vârtejul străin, cărui poate să-l mulțumească situația tristă în care a ajuns acum.

Învățătorii din România și mișcarea națională. D. *Ionescu-Lungu*, președintele Asociației generale a învățătorilor din România ne trimite următorul apel adresat colegilor dsale; apel care conține mărgăritare de gândire și simțire românească:

„Cunoașteți grelele împrejurări prin cari suntem sortii să trecem, în curând poate, ca țară și neam. Vedeti și cetii zilnic, cum poporul care ne datorește viața, ne suge câte 7—8 milioane anual, cărui i-am învățat tinerii la universitatea noastră, i-am legănat eroii naționali în libertatea țării noastre, pentru a o pregăti pe a lor; vedeti și cetii de sigur cu strângere de inimă, cum nerecunoșcătorul popor bulgar ne sfidează, ne provoacă, ne insultă, ne înjosește. Fără îndoială, această conduită își va avea urmările ei, fiindcă bătrânul nostru monarh și cărmuitorii țării nu vor îngădui până la sfârșit să fim umiliți de felul cum o face presa și poporul bulgar, care ne amenință cu un nou „907” și... că ne pot dicța pacea la București, dacă mai cerem rectificarea graniței Dobrogei! Vedeti, de asemenea, cum zilnic se întunecă norii Europei, cum goana roșie se întinde și e probabil să învâle tot cerul ce acopere bătrâna Europă. Socotim că-i de cea mai sfântă și urgentă da-

torie a noastră, iubiți colegi, să luminăm pe săteni asupra acestor evenimente de nemăsurată însemnătate istorică, asupra rolului, ce poate vom fi chemați să judecăm în danțul unui războiu și să-i înflăcăram până la fantasm național. Să le vorbim, dar, la cercurile culturale, în biserică, la bănci, peste tot, să-i luminăm asupra drepturilor noastre naționale, asupra datorii noastre, asupra năzuințelor nesătușilor noștri vecini. Să oțelim toate inimile, să pregătim toate spiritele pentru orice jertfe, ca în zile mari.

Puneți-vă în capul listelor de subscripție pentru trebuințele armatei și pentru flotă și adunați ban cu ban, dela bogat și dela sărac, fiți sufletul și inima unei acțiuni, ce ne va înălța și mai mult patria și ne va onora în viitor. Dați cât puteți, iar colegele, precum și colegii, cari nu vor fi chemați la arme, să deschidă cât de larg porțile jertfei.

E nevoie să luăm pildă dela colegii bulgari, cari au făcut minuni pe ambele câmpuri de luptă și au ajuns faima întregii lumi prin atitudinea lor uimitoare în drama ce e încă în curs de desfășurare în Balcani?! Dacă e nevoie și de așa ceva pentru a ne trezi-nițel din amorteala ce tânjește societatea românească, fie! Să ne uităm spre ei, să-i admirăm, dar să-i imităm grabnic! Suntem însă mai încercați decât ei, mai bine pregătiți și dovezi de jertfă am dat destule, ba am putea susține cu țarie, că suntem rodul numai al muncii și al jertfei.

La lucru dar, cu entuziasm și pe întrecute, căci mijesc vremurile de bărbăție!

Și fiindcă e bine să se știe, pentru mai târziu ce sume s'au adunat prin stăruința noastră, înștiințați negreșit și redacțiile publicațiilor Asociației de colecta ce faceți pentru „Revista Asociației”, pe dl Dumitrescu, învățător Zărnești-Buzău, și pentru Tribuna învățătorilor, pe dl Radovici, Rotopănești-Suceava.

Colegi, dovediti odată mai mult că suntem demni de numele ce-l purtăm și că știm să ne ridicăm totdeauna până la înțelegerea celor mai mari și sublime jertfe pentru patrie și neam.

Așa să ne ajute Dumnezeu!”

D. lt. comandor Teutu despre eroul turc Enver bey. D. lt. comandor Teutu, comandantul vasului „România”, care se găsea la Constantinopol în memorabila zi a revoluției militare a tinerilor turci, a dat unui ziarist român mai multe lămuriri asupra celor petrecute în capitala Turciei în ziua de 10 Ian. v. Intre alte d. Teutu a spus următoarele despre Enver bey, eroul care a încercat încă odată salvarea patriei sale.

— E un om superior. L'am cunoscut acum doi ani și mai bine. Se întorcea din Germania și s'a imbarcat la Constanța pe vaporul „România”. Suferea grozav de răul de mare și glumea mereu pe socoteala acestui fapt. Țin minte că, în apropiere de Bosfor, mi-a spus, arătându-mi halul în care se găsea:

— Așa e, comandante, că nu mai am de loc cap de erou?

Tânăr, frumos, cu ochii vii, energici, Enver bey exercită în juru-i o adevărată fascinație. Om hotărât și de o îndrăzneală rară, ascunde totuși în suflet mult sentimentalism.

În privința aceasta cunosc un amănunt, povestit de un ofițer german automobilist, care l'a însoțit în Cireaica.

Precum știți, încă înainte de a pleca în Cireaica, Enver-bey s'a logodit cu o fată a sultanului, în vârstă de abia 13 ani. În Africa luase cu sine portretul logodnicei sale, la care privea foarte des, cu nespuse duioșie. Ducea acolo o viață de o neînchipuită austeritate, ca un adevărat monah. Singurele lui momente de fericire erau acela când putea să contemple portretul tinerei sale logodnice. Acum sunt căsătoriți, de aproape o lună.

Enver-bey e unul din cei mai culti ofițeri turci, având o foarte serioasă cultură germană. Dacă, poate, ca tatician nu e o autoritate mili-

tară, este însă un excelent organizator. În el și-au pus speranțele toți aceia cari urează o regenerare a imperiului.

Cele șase matroane. Domnule, nu știu ce-o fi asta, dar, mare admirație am eu pentru marile puteri! Aceste cucoane bătrâne învelite în șaluri cenușii și cari probabil că trag tabac pe nas, au în tot ceea ce fac, în tot ceea ce spun și hotărăsc atâta cinste, atâta consecvență, încât ceva imperios te îndeamnă să te prosternezi în fața lor și să le săruți poala rochiei cu evlavie cu care ai săruta moaștele sfintei Paraschiva!

E un spectacol nespuse de înălțător, merit să scoată lacrimi și din piatra seacă, să vezi cum cele șase mari puteri își țin cuvântul dat, își respectă angajamentele!

Înainte de războiu, cele șase bătrâne mângâind barba tureului și privindu-i cu admirație secularii șalvari i-au spus grave și demne:

— „Să nu te temi Ali! Noi nu vom lăsa să ți se smulgă nici un fir din istoria ta barbă, de care noi avem absolută nevoie, ea fiind temeliea întregului echilibru european”.

După luptele victorioase ale aliaților însă, matroanele cu mustăcioare deasupra buzelor încrețite și veste, s'au dat cu cei tineri, cu cei viguroși și aprigi. Șalvarii tureului au fost abandonati, iar firele bărbii lui n'au mai fost socotite ca absolut necesare universului echilibru!

Azi, Turcia e în plină revoluție. Alți oameni, mai tineri, mai energici și mai mândri au luat conducerea destinului ei. Aceștia nu vor să cedeze Adrianopolul.

Ce fac acum gravele matroane? Un reprezentant al uneia din ele spunea unui ziarist:

„Europa se va afla în înecătură deoarece prin nota ei către Turcia a recunoscut definitiv Bulgarilor posesiunea Adrianopolului”.

Vai, săraca Europa! Ea, biata femeie, care își respectă atât de mult notele și declarațiile, ea care pentru nimic în lume n'ar putea contrazice azi ceea ce a hotărât eri! Nenorocita, ce să facă ea azi cu nota trimisă Turciei și care corespundea atât de bine solemnelor ei declarații de acum patru luni că nu va permite să se aducă cea mai mică atingere statului-quo?

Să ne îndurăm de situația misericordioasă în care se află biata Europă, și s'o asigurăm caritabil că Enver bey va ști el ce să facă cu prețioasa și solemnă ei notă!

Apusenii și bulgarii. Deodată cu neașteptatele învingeri ale bulgarilor apusenii au căutat să scormonească mai adânc în viața socială a acestor victorioși și într'adevăr au găsit acolo motive cari să corăspundă unei puteri suferințiste demne de a săvârși fapte mari. Berlinezii s'au îndrăgănit de admirabilele țesături și pălării, cari acum îmbodobesc vitrinele marilor prăvălii ale orașului. Până și opinia bulgărească e privită cu atâta interes, ba și oarecare admirație. Felul iscusit al bulgarilor de a se putea acomoda cu atâta artă regiunile lor climaterice — care e aproape identică cu a Berlinului: asta e doar mobilul modei! — e cel mai plauzibil motiv pentru m o d a. Curioși mai sunt și apusenii aștia; sunt mai orientali decât orientalii!

CRONICA SOCIALA

Teatru în Sasca-montană. Tinerimea română din Sasca-montană invită la producțiunea teatrală ce va aranja Sâmbătă, 1 Februarie st. n. 1913, în sala hotelului Victor Kokesch din localitate. Venitul e destinat pentru biserică gr or. din localitate. Program: I. Impletește, despleteste, comedie într'un act de Theodor Alexi. II. Pălăria ceasornicarului, comedie într'un act de Mdm. Emile de Girardin. III. Joc.

Margit-Viora CREME
POUDRE.
SĂPUN.

Neștiuțicioase, depărtează de pe față praștii și o felul de necurățenie — Prețul 1 cor. 60 fil.

De vânzare numai la: **BRAUN ERNO** farmacie la „Sfta TREIME”, Timișoara-Iosefin str. Bem 7

În contra taciunelui de găru.

Cel mai bun mijloc

O dosă 40 fil., care ajunge la 100 klgr. grâu.

Praf pentru porci,

care promovează îngrășarea

1 cutie . . . . . 70 fil
1/2 Klgr. . . . . 1 cor. 50 „
1 „ . . . . . 2 „ 50 „

Bibliografie.

Cursul de fizică experimentală

pentru clasele sup. ale școalelor secundare

Brașov, Ianuarie 1913.

Au trecut două luni, de când a apărut și al doilea volum din Fizica dlor A. Ciortea și T. L. Blaga. Deoarece nici la apariția volumului prim nu s'a scris nimic despre această carte și nici în timpul de două luni, de când a apărut volumul al doilea, nu am citit nici o dare de seamă despre ea, — ca unul care știu că muncă s'a depus la scrierea acestei cărți, mi-am ținut de datorie să fac cunoscută publicului această lucrare, care merită toată atențiunea, nu numai pentru că umple un gol simțit de mult, ci și pentru că e o carte, ca și care nu mai avem o a doua nici aici, nici în literatura didactică din România.

Volumul prim, pentru cl. VII, cuprinde: mecanica, acustica și optica și se extinde pe 415 pagini; iar în al doilea, pentru cl. VIII, sunt tratate pe 460 pagini: căldura, magnetismul, electricitatea și astronomia. La aparentă cartea pare prea voluminoasă, dar considerând că în ambele volume sunt de tot 566 figuri, cari cuprind cel puțin 120 de pagini, și că întreg materialul se propune în doi ani — cel puțin 60 de săptămâni — în câte 4 ore pe săptămână, vedem că nu vin pe o oră mai mult de 3 pagini, ceea ce pentru băieți de 17—18 ani nu e prea mult. Las' că deducerile matematice, cari în cele mai multe cazuri sunt tratate în capitole separate, se pot omite fără a îngreuna prin aceasta înțelegerea celorlalte părți. Și apoi e mai bine să ai ceva mai mult, decât prea puțin. Autorii, când ne-au dat material mai vast, decum era obiceiul până acum, au avut în vedere, că noi nu dispunem de o literatură didactică în domeniul acesta și așa pe lângă minimumul, ce se pretinde în școală, au dat material și pentru aceea, cari vreau să aprofundeze problemele fizice.

Cartea este rezultatul unei munci de mai mult de 10 ani, în care timp s'au făcut cizălele de lipsă, până când acum în cei din urmă trei ani i s'a dat forma definitivă așa, după cum ni se înfățișează în manualul de față.

Au fost consultate toate opurile mai nouă și peste tot toate publicațiunile mai de seamă din domeniul acesta; amintesc pe: Grimsehl, Chassagny, Branly, H. Poincaré, Poske, Le Bon, Zeitschrift für den physikalischen und chemischen Unterricht etc....

Dar n'aș vrea să se creadă, că acest manual nu e decât o compilație din autorii amintiți. Nu! altfel au fost consultate opurile lor: se cetia tot ce era în Zeitschrift și ceilalți autori privitor la o chestie oarecare, în decursul acestor cetiri comune se comentau și se desbăteau toate amănuntele, apoi urma o săptămână — două de debateri generale, — la cari a luat parte mai de multe ori și scriitorul acestor rânduri — și numai după ce în decursul acestor debateri a fost frământat și prelucrat tot materialul respectiv, a fost scris și dat la tipar.

Metodul va fi pe deplin clarificat, dacă citez din prefață pasagiul următor: „Experiențele, de a căror importanță am ținut seamă în sensul metodei analitice-inductive observată și în acest op, le-am întocmit astfel, ca ele să poată fi săvârșite cu aparatele chiar și ale unui laboratoriu cu dotațiune mai modestă. Ținem să amintim faptul acesta, pentru ca și prin aceasta să accentuăm necesitatea absolută de a face cursurile exclusiv pe baza experiențelor săvârșite înaintea elevilor (sau, întru cât e posibil chiar și de elevi)...” Deducerile matematice sunt făcute separat așa că în caz de lipsă se pot și omite, deoarece verificarea și așa se face mai înainte prin experiență; iar „problemele date la finea singuraticelor capitole mai independente cuprind în partea lor cea mai mare chestiuni practice” și sunt întocmite astfel încât „rezolvirea lor să condiționeze totdeauna și o repetiție sistematică a materialului percurș”.

Importanța deosebită i-s'a dat electricității. Mai mult de jumătate din volumul al doilea tratează despre electricitate și anume electricitatea statică, care nu are așa mare importanță e tratată mai pe scurt, pentru ca apoi curenții și în deosebi curenții de inducțiune, dimpreună cu mașinile de inducțiune, razele și undele electrice să fie tratate mult mai pe larg, după cum o cere aceasta importanța lor.

Cu multă cheltuială de energie a fost scrise două capitole: 1. „Interpretarea câtorva fenomene electrice cu ajutorul teoriei electronilor” (pag. 375—381); și 2. „Un nou tablou cosmic: Electromecanica”, (pag. 399—409), în cari cele mai nouă, cele mai grele, dar totodată și cele mai frumoase rezultate ale timpurilor mai noi sunt clarificate fără ajutorul matematicii astfel că sunt accesibile și acelor, cari altfel necunoscând matematica superioară nu le-ar fi putut înțelege (teoria lui Maxwell).

S'ar mai putea scrie multe despre calitățile acestei cărți, dar mă mărginesc la atâta în nădejdea, că mi-a succes a atrage atențiunea celor ce se interesează de fizică asupra acestei cărți valoroase. Sincer spunând, am așteptat ca aprecierea cărții să se facă din altă parte, din o penă mai bună și dela un bărbat, care

nu trăiește în nemijlocita apropiere a autorilor, dar văzând că această apreciere întârzie și că poate nu vine de loc, precum n'a venit nici la volumul prim — m'a durut inima că acest manual de fizică modernă a rămas neobservat măcar și numai până acum și așa m'am simțit îndemnat a scrie aceste rânduri și a le mulțami autorilor pentru acest frumos dar de Crăciun.

V. Micula.

Cultura creștină, an III, nr. 2. cu articole de: dr. Alexandru Rusu, dr. Ioan Bălan, dr. Ioan Sâmpăleanu, Ștefan Tășiedan, dr. Alexandru Nicolescu. Insemnări.

POSTA REDACTIEI.

Dlui V. Micula, Brașov. Intervenți să i se trimită și redacției — după cum e obiceiul — un exemplar. Vom reveni, probabil, și din partea noastră. Mulțumiri.

Dlui A. B. Vom mai vedea.
Dlui B. M., Budapesta. Cele trimise sunt nepublicabile.

POSTA ADMINISTRATIEI.

Dr. Cornel Cornean, Caransebeș. Exemplarul cu 10 fileri.

Georgiu Cosma, Berechiu. Abonamentul l-am primit în 23 l. e. Ce Nr. poartă fașia „Pop. Rom.”?

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

„Românul se află de vânzare la d. D. Popp, zara, Brașov.

Pentru Vârșeț și jur ziarele „Românul” și „Pop. Român” se află de vânzare în librăria dlui Vasile I. Subota, Piața mare.

Caut un candidat de avocat cu practică.

Dr. George Cârda, avocat.
Ge 839—5 Făget.

ROMANUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(189)

— Urmare —

— Iată, gândi Platonof, roadele unei vieți de desordine! Mai bun, zău acest jumătate somn, acest lung căscat al existenței mele, și aceasta mă justifică întru câtva”.

În vremea plânsoarei pe care Khlobuef o făcea lui Platonof, Costanjablo, care îi urma la o distanță de o sută de pași cu Cicikof, arunca în toate părțile privirile cele mai indignate:

„Poftim, poftim, poftim și judecă, zicea el arătând cu degetul obiectele: nu este de necrezut, starea aceasta de mizerie în care a aruncat pe țaran? Aici nici o căruță, nici un cal! Să vie o epizootie, și nici o teamă că cineva își pierde avutul. Nu-i de șovăit, vinde-ți ceasornicul, trăsura și cea din urmă cămașă, și repede dă țaranului un bou și un cal, dacă nu vrei ca să rămână zile întregi fără să muncească. Acum trebuie să ai întregi ca să se repare răul. Țaranul căzut în trândăvie nu se mai ridică decât ca să meargă la crâsmă, și-i deajuns să-l fi lăsat un an fără lucru ca să se potrivească pentru totdeauna zdrențelor și vagabondajului său.

„Poftim câmpul ăsta, poftim țarina asta! urma el arătând niște livezi cari începeau imediat în dosul bordecelor, astea nu-s decât niște rovine. Eu așa avea acolo în, în pentru cel puțin cinci mii de ruble, iar dincoace broaibă pentru patru mii. Iar colo în fund, toată coasta aceasta, era odinioară cel mai vestit săcăriș... acum steril ca stâncă, nu mai e nici o semănătură: el n'a semănat grâu, știu. Uite, privește văile acelea, nimic! nimic! Eu așa avea acolo o pădure atât de înaltă că sborul corbului nu s'ar ridica până la vârful-i. Fiindcă nenorocitul acesta nu înțelege ce comoară are într'un pământ ca acesta!” Sfârșind expresia aceasta Costanjablo scuipă ca spre a-și ușura oarecum sufletul; dar firea nu i-se urcă mai puțin în față, care părea a se acoperi de un nor închis.

În vremea aceasta urcaseră, vorbind așa, o colină printre niște tufisuri, când erau pe vârf, ei văzură oglinda apelor limpezi ale unui pârâu, apoi mai departe, în perspectivă, se descoperia o parte din casa generalului Betrișef, și mai departe, mult mai departe, ca în dosul unor vapori albaștrui, un lanț de coline acoperite cu lemne stufoase, cari, după toată probabilitatea, după cum socotea eroul nostru, ascundeau domeniul lui Tentetnikof.

Cicikof zise către Costanjablo:

„Dacă s'ar acoperi cu tufis toată colina aceasta fermecătoare unde suntem noi, eu cred că nici o privesc din lume nu ar egala în frumusețe locul acesta.

— Ah! dta ești, ești un amator de peisagii? zise agronomul către Cicikof cu un aer aproape aspru, la bine seama, dacă te preocupi de lucruri

de acestea, câmpurile dtale nu vor avea nici grâu, nici fân, nici dobitoace, nici bun aspect. Privește la frumusețea recoltelor, și nu te ocupa de aceea a vederilor. Frumusețea va veni dela sine; aduți aminte de cele mai bune din orașele noastre rusești, cele mai frumoase sunt tocmai acelea cari s'au construit ele înșile, unde fiecare locuitor clădind, a consultat trebuințele și gustul său.. Lasă grija frumuseții, ca să nu ai în chip exclusiv decât pe aceea de a face să se nască aici abundența.

— E păcut numai că trebuie să aștepti mult... Ași fi atât de încântat să văd repede lucrurile în starea lor de bună ordine și de prosperitate!

— Răbdare! plantează, seamănă, mișcă pământul acesta care s'a odihnit prea mult, și nu pierde aici în petreceri nici ceasurile nici minutele. E dur, e penibil.... Ei, da, fie, e foarte greu; dar în urmă chiar acest pământ se va lăsa să fie mișcat cum vei vrea dta, te va ajuta singur. Pe lângă cele șaptezeci ori șaptezeci și cinci de brațe cari vor fi proprietatea dtale, vei mai avea alte șapte sute nevăzute. Totul se înzecește în scurtă vreme la acela care știe și care vrea. E sigur cel puțin că pe pământurile mele n'am trebuință să mișc nici vârful degetului, lucrurile merg dela sine. Asta fiindcă, vezi dta, natura iubeste răbdarea, în urma unei legi emanate dela D-zeu însuși.

(Va urma.)

Un candidat de avocat român

astă aplicație imediată în cancelaria advocațională. De 831-3

Dr. Victor Delev,
advocat în Șimleu (Szilágyssomlyó).

Mulțămită.

tuturor acestor corporațiuni, particulari, prieteni și cunoscuți, cari m'au felicitat și onorat cu prezența lor la serbările jubilară și ziua onomastică a mea și pe calea aceasta le aduc mulțumirile mele cele mai profunde.

Bozoviciu, în 14/27 Ianuarie 1913.

Bi 835

Ioan Brânzei, paroh.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, căci vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb 82 fil. — Rizling 86 fil. — Roșu 1 cor. — Sill 78 fil. — Carbenet 1'10

Vinuri noi: 64—66 fil.

Rachiu de treve 1 cor. 80 fil. — Rachiu de treve (comină) specialitate 2 cor. 20 fil. — Rachiu de drojdi 2 cor. 40 fil.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru Calitatea vinului garantez.

Be 327

Petru Benea
prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad Piața Libertății (Szabadság-ter) nr. 1. P. 307—100)

Un tânăr în etate de 27 ani,

căsătorit, vorbește și scrie în limba română și maghiară perfect și mai puțin și în limba germană, cunoscut în afaceri cancelariale și contabilitate, dorește a ocupa un post de contabil, scriitor, conducător, magaziner sau casier la orice branșă.

Ofertele a se adresa: „1886” post restante Medgyes. Di 834

Ba 113—250)

Gustați

Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru”

MAȘINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment

Hazai fémlémez és cementovári gépvár r.-t.

BUDAPESTA, VI.,
Reiter Ferencz-u. 66.

TELEFON: 93—13.

Folosește Doamnă

„**Crema Margit**” a lui **Földes**
ca fata să-ti fie curată, tinerească și plăcută

„Crema-Margit” este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore. Deoarece „Crema-Margit” o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceea își ia orice răspundere fabricantul. „Crema-Margit” e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

(Fo 225—100)

A R A D.

Atelier pentru fotografii artistice.**Eugen Lippert**

Bistrița, Kleiner Ring nr. 5.

Cel mai bun și mai elegant atelier în localitate.
Execută portrete, grupuri de familii, societăți și alte grupuri. Tablouri.

Specialități:

Fotografierea copiilor. — Inmărmiri.
Portrete executate pe hârtii moderne și elegante. — Fotografii pe porțelan.

Semi-email.

Tablouri durabile. Prețuri moderate.

Urmașii lui SÖCS F. LAJOS MINORITS și KINDA

salon de croitorie pentru bărbați.

DÉVA, Fötér.

Avantajele hainelor comandate din materiile bogatului nostru asortiment de materii din străinătate.

Croiu excelent. Escuție elegantă. Prețuri moderate. Execuție promptă și conștiințioasă.

Pentru comenzile din provincie, pentru 4 rânduri de haine, la dorință, mergem pe cheltuiala proprie la fața locului.

(Mi 742)

Plugul „JURENAK”

brevetat

mecanism simplu,
intrebunțare ușoară,
regulare ușoară,
cu aproape 50% ară mai mult,
„ ” 30% reclamă mai puțină putere,
este cel mai perfect și este plugul viitorului,

Catalog de prețuri trimite cu plăcere:

(Ju 425)

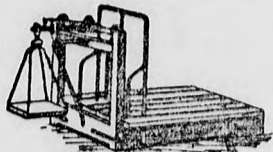
„Jurenák” szab. ekegyár részvénytárs. Marosvásárhely.

Fond. în anul 1872.

Rostély György urmaşul lui Ziska

BUDAPEST, VI., Eötvös-u. nr. 51.

Vis-à-vis de gara de nord. Comunicație cu tramvaiul electric din orice parte.

(Re 338-30)

Articli pentru fauri, fabrică de cântare pentru cereale și de balansuri centimale. Liferantul bursei de cereale și este din Budapesta. —

Reparațiile se execută ieftin și prompt.

Catalog de prețuri, cu provocare la ziarul „Românul”, se trimite gratis. —

(N 4-40)

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și elegante **plăciere? numai**

la fabrica **Gustav Schmidt**, SIBIU Piața-mare de ploiere în palatul Bodenkredit

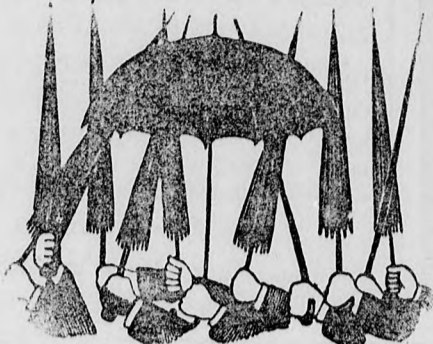
se pot afla noutățile cele mai moderne

Ent-tout-cas

și

plăciere

pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetică, de calitate cea mai bună **cu prețurile cele mai ieftine.**

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și dezvoltati la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt onrate după cum sunt notate în catalog.

Fie care viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere se trimite gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea rouelor vii. Se primesc bășici de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna“
(A 589) Babalna (n. p. Szászváros).

Bencsik Zsigmond în DEVA

Oferă: **Ghete americane și franceze** cusute cu mâna în atelierul propriu precum și **ghete gata**, format modern pentru bărbați femei și copii. **Galosi, ghete comode și pentru gimnastică.** Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare neregulate și bolnave le pregătesc după măsură.

La comanda din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu :: prompt ::

Be 318

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

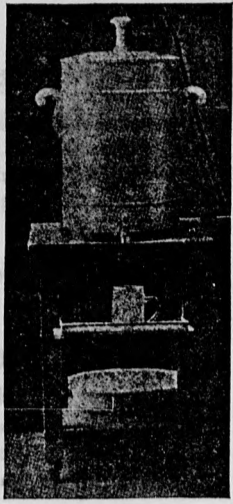
Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbații de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca avizatori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”), AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ALIAD, BÉKÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN **Arad str. Jozsefföherceg nr. 1** (lângă Banca „Victoria”).
(Ba 240-156) Telefon nr. 850

În atențiunea senatelor școlare!

Distins de către camera comercială și industrială din DOBREȚIN.

KASZÁS GYÖRGY
ATELIER DE TINICHERIE PENTRU
ZIDIRI ȘI LUCRĂRI DE ARTĂ
NYIREGYHÁZA str. Debrecen 7.

Oferă rezervoarii de apă pentru sălile de învățământ. Din ținc, cu picioare, 2-2 buc. vase smălțuite de băut și o tasă pentru pahare.

Catalog de prețuri gratis

Correspondență în limba maghiară și (Ka 479) germană.

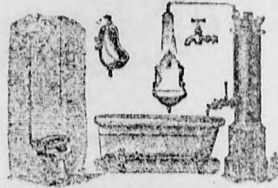
Conrad Martin și Frații

tinichigiu artistic și pentru edificații în
MEDIAS—MEDGYES
Kö-utca 17—Farkas utca 33.

Pre gătește în atelierul său aranjat cu mașini totfelul de lucrări pentru zidiri,

lucrări de tinichea, înfrumsetări, acoperire de biserici și turnuri, lucrări de stacmol turnat pentru ornament, precum și pentru firme, apoi și vase de scaldat în toată mărimea ș. a.

(Ma 575—10)

**Magazin de lucruri de mână pen. femei de decoruri
lucrate cu mâna. — Tipar de lux și atelier de desen.**

KELLNER ZOLTAN

Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros), Strada Mercy (Casa Galgon).

Mare asortiment de cele mai moderne perdele, bomfemme, storuri, vitrage.

Bomfemme — — — — — dela 10 cor. în sus.
Vitrage — — — — — „ 1 „ „ „
Perdele de pânză — — — — — „ 18 „ „ „

Totfelul de fugare începute, terminate, brodate și desenate, milieuri, perine.
:: velințe acoperitoare pentru pianuri, cimbale și scaune cu leagăn. ::
:: Mare asortiment de covoare de Smirna și de pierne. ::

(Ka 145—30)

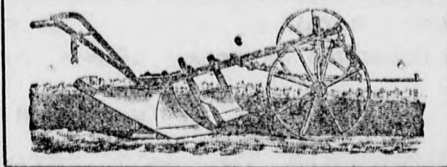
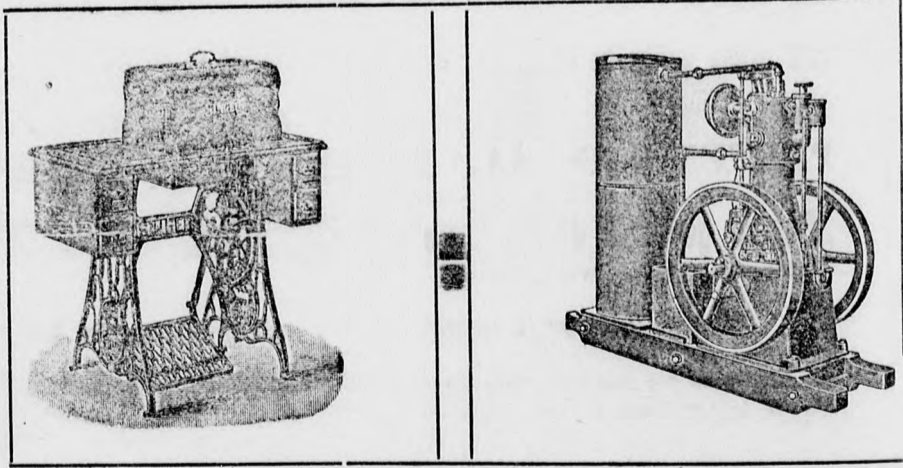
MAXIM I. VULCĂ

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Făbián László n-rul 5—6. Telefon nr 408

Atrag atențiunea on. pu-
blic asupra marelui meu
magazin de totfelul de ma-
șini agricole cum sunt:
mașini de sămănat, tree-
rat, pluguri grape, preșuri,
și mori de struguri, ma-
șini de cusut.

Mai departe reconstruez
tot felul de Locomobile
să umble singure.

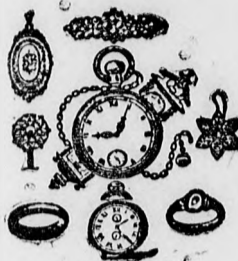
Gratis

nu, dar pentru prețuri foarte ieftine poți să cumperi cele mai bune oroloage, oroloage cu pendul, de părete și deșteptătoare, precum și bijuterii de aur și argint și articlile optice la

Szentgyörgyi Gy. Gyula

orologier

Sátmar — Szatmár,
str. Atila nr. 1.

Pentru orice fel de reparări și cumpărări de oroloage ofer garanță.

(Se 150-60)

Voiți să faceți economie de bani la comenziile de haine? Comandați haine la atelierul de croitorie pentru domni a lui

Ilie Nișulescu

LUGOJ, strada Timișorii n-rul 28.

(Se 150-30)

Unde se pregătesc cele mai moderne haine pentru bărbați și băieți, tot felul de costume, pardesiuri, paltoane, și a. m. din cele mai bune stoffe englezești cu prețuri moderate.

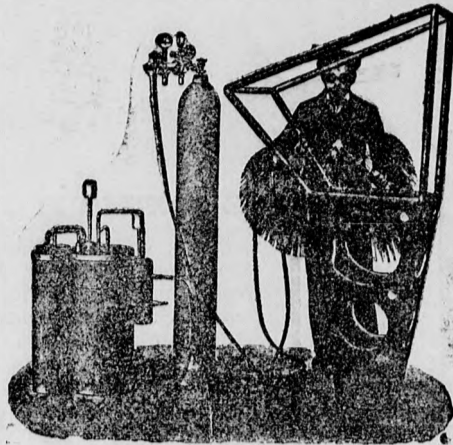
Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.
Telefon 20-59.)

Invenție ungurească, brevet propriu!
Pistolul cu pocnește! Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen.
Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută recitoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

(No 199-120)

ADOLF SCHNEIDER

Atelier de sculptură și tăietorie în piatră, industrie de articole de ciment și piatră artificială.
NAGYSZEBEN—SIBIU.

(Se 186-60)

Intreprindere de Monier, Rabitz, Beton și clădiri de beton. Articoli de ciment: socluri, parane, balustrade, ornamente, balcoane, etc. Podine de ciment și beton bătut pentru balcoane, remise, curți, etc. Podine TERAZZO, trepte TERAZZO și îngrădiri de morminte, monumente la morminte, cripte și totfelul de granit artificial și imitații de marmoră. Aquarii, terrarii, bazine de apă, colaci la fântâni, vâlcele, etc. Granit artificial și pietri artificiali din nisip, imitații perfecte. — Executări în toate lucrările de tăietorie de piatră, de sculptură în piatră, ciment și gips, precum și asbest, stucatură în gips și lucrări în marmoră artificială. Vânzare de ciment și gips în saci.

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, MEDIAȘ (TAKARÉK ÉS HITELSZÖVETKEZET, MEDGYES).

ASIGURĂRI DE ECONOMII.

La INSTITUTUL DE CREDIT ȘI ECONOMII IN MEDIAȘ, pe lângă cotizație săptămânală de 1 cor. și o mică taxă supletoare

1000, adecă una miie corcane

Își poate asigura fiecare persoană între anii 20 și 60, cari după o prealabilă examinare medicală intră ca membru în despărțământul asigurărilor de economii. Plătirile taxelor se fac săptămânal. Aceste taxe se administrează ca depuneri de economii și se fructifică. Aceste taxe oricând se pot abzice, în care caz în sensul regulamentului respectiv, taxele plătite se restituie. — Intrucât plătitorul și-a împlinit aceste îndatoriri regulat în decurs de 15 ani, la sfârșitul anului al 15-lea după o depunere săptămânală de

1 cor. — primește 1000, adecă una miie coroane

iar după fiecare 1 cor. următoare, altă 1000 cor. în caz de moarte după 30 de zile.

Plătirea acestei sume scadentă cu prilejul morții, în sensul regulamentului respectiv, o asigură societatea de asigurare olandeză „DORDRECHT” (direcțiunea din Ungaria se află în Budapesta, V., str. Marokkai, nr. 2. Palatul propriu) iar efeptuirea o îplinește

„Institutul de credit și economii” din Mediaș.

Cea mai mică taxă săptămânală este 1 cor., în schimbul căreia după 15 ani, sau în caz de moarte înainte de acest termen se asigură 1000 cor., cea mai mare taxă săptămânală este 50 cor. în schimb după terminul amintit se asigură 50.000 cor.

Deci, în schimbul plățirii unei neînsemnate taxe săptămânale fiecăruia i-se îmbie prilej să economisească o sumă considerabilă și prin aceasta să-și creieze o eventuală viitoare bază de bunăstare, iar de altă parte în caz de moarte asigură existența urmașilor săi.

În baza acestor plățiri institutul de credit acordă și împrumuturi.

Oricine și oricând poate intra ca membru, fără ca să plătească săptămânile scadente deja în decursul anului.

Femeile și bărbații plătesc asemenea taxe supletoare! — Cheltueli nu se compută!

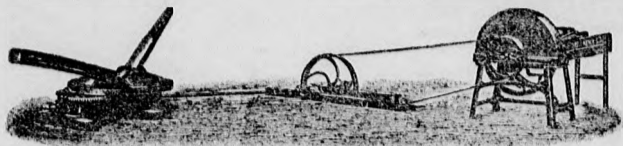
Cei din provincie pot face plățirile prin cercuri poștale, fără cheltueli. Explicări dă institutul totdeauna în orele oficiease.

Direcțiunea

„Institutului de credit și economii”—Takarék és hitelszövetkezet

Mediaș—Medgyes.

(Se 574-15)

MAȘINE PENTRU NUTREȚ

tocătoare de paie mânate cu mâna, manej și vapor, de tăiat sfeele, mori de uruit în execuțiunea cea mai bună, mai practică și perfectă.

Umrath & Co.,
Budapest, V. Váci-körút 60.

Construim: locomobile, locomotive de treerat, presse pentru paie, elevatori pentru paie, manej (göpluri), mașine de treerat și curățit, mașine de tăiat nutreți, mașine de sămănat și secerat, presse de struguri, pompe.

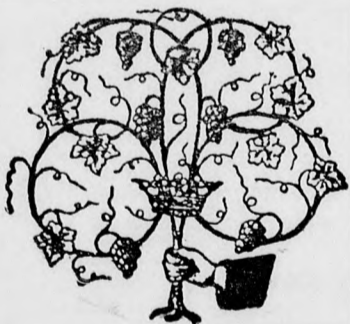
Correspondență românească.

U 73.

La cerere trimitem gratuit catalog
:: ilustrat bogat și oferte. ::

Pepinierele noastre pentru oltoi de viță de vie

au fost și în anul acesta excepțional de frumoase scutite de

(Ro 576-15)

pernosperă, grindină și esundări, fără larve de gândaci.

Cultivatorii de vii și economii sunt invitați a cerceta altoii noștri nobilitați de viță de vie. Catalog de prețuri se trimite la dorință.

Brüder Roth,
Mediaș-Medgyes.

Bereczky Zoltán

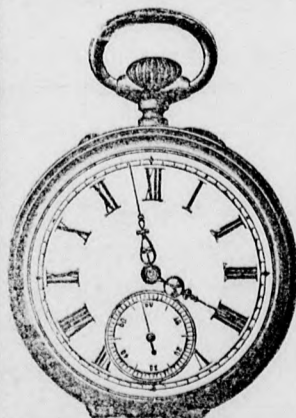
atelier de croitorie pentru domni
Cluj—Kolozsvar. In colțul străzilor
Unió și Rozsa. —

Magazin permanent de materii din țară și străinătate pentru toate sezoanele. Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină croită

:: bine :

(Be 157-60)

(Ba 147-104)

Cele mai bune

oroloage

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă **chezășie de 10 ani** și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

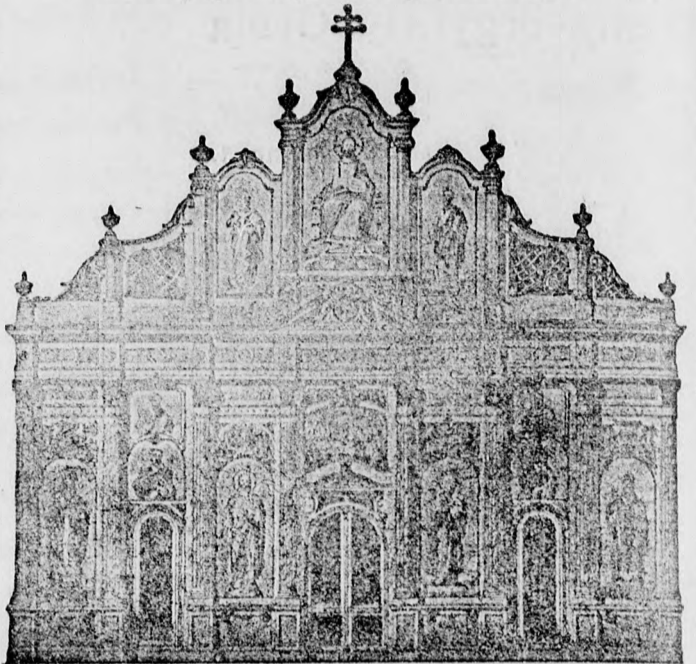
CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (adecă scriu că a cetit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

institut pentru ridicarea altarelor în

Budapesta, Köbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

(SI 160-60)

EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriză de instalațiuni

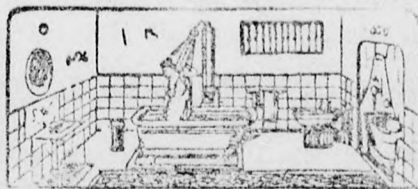
Atelier: Strada Lungă Nr. 63.

Brașov, Prăvălie: Strada Gabel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncel de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelišuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru ghiată, vase pentru spălat și altele.

Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie

Lampe de carbid de totfelul dela 3 coroane în sus. —

Engrosiștilor li-se dau rabat.

Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc.

Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă

29-